

Eigen Kracht ontkracht

Pieter Hilhorst en Jos van der Lans

De dakloze Amsterdamse jongeren waren bijeen om te praten over schulden. Achteloos liet een van hen zich ontvallen, dat je nooit aan je hulpverleners moet vertellen dat je contact hebt met familieleden. Op onze vraag waarom, trok hij een gezicht van Nogal Wiedes. Als je zegt dat je contact hebt met je moeder, gaan ze gelijk proberen om te kijken of je weer thuis kan wonen. De anderen vielen hem bij: 'Je moet altijd zeggen: ik heb niemand; ik zie niemand, niemand kan me helpen.' Voor jarenlange pleitbezorgers van Eigen Kracht, van het belang om met behulp van het sociale netwerk het heft in eigen hand te nemen en problemen de baas te worden, voor ons dus, was het een pijnlijk moment.

Een ander voorbeeld. Een moeder met twee kinderen dreigt haar huis uitgezet te worden vanwege huurachterstand. De schuldhulpverlener is vastbesloten om te voorkomen dat twee kinderen op straat komen te staan. Ze vraagt op een gegeven moment of het netwerk van de vrouw nog iets kan betekenen. Ja, zegt de vrouw, ze zou in uiterste nood met haar kinderen bij haar moeder kunnen wonen. Een zucht van verlichting. Voor de maatschappelijk werker is het duidelijk. Dat is de beste manier om deze problematische schuld op te lossen. Er is alleen een klein probleem. De vrouw wil per se niet bij haar moeder intrekken. Ze wil in haar huis blijven. Maar ja. *Beggars can't be choosers*. Als die vrouw een van die dakloze jongeren had gekend, had ze het wel geweten. Altijd zeggen: 'Ik heb niemand; ik zie niemand, niemand kan me helpen.'

Eigen Kracht is een begrip dat in korte tijd grote populariteit heeft verworven. Wij zijn vroege fans van het gedachtegoed. In talloze columns hebben we ons afgezet tegen een overheid die blind is voor de kracht van het sociale netwerk. Maar dit is toch niet wat we voor ogen hadden. Dakloze jongeren die elkaar aanraden dat ze elk contact met familie moeten verzwijgen. En een moeder die bijna gedwongen wordt om in te stemmen met een oplossing die ze niet wil. Wat is hier eigenlijk gebeurd?

Participatiesamenleving

De groeiende populariteit van het begrip Eigen Kracht heeft alles te maken met een ander begrip. De participatiesamenleving. Dit jaar kwam het woord in de troonrede niet voor. Vorig jaar wel. Het kabinet-Rutte liet koning Willem-Alexander zeggen dat de verzorgingsstaat moest plaatsmaken voor een participatiesamenleving. En dat bleek bepaald niet tegen dovemansoren gezegd. Ondanks de wat lacherige ontvangst door het keurcorps van vaderlandse opiniemakers, vond het begrip snel zijn weg naar de stadhuizen van het land.

In vrijwel alle programma- of coalitieakkoorden die na de gemeenteraadsverkiezingen dit voorjaar zijn uitonderhandeld krijgt de koning ruimhartig bijval. Nagenoeg alle colleges rekenen op de ruimhartige inzet van hun bewoners om de nieuwe verzorgingssteden kwalitatief overeind te houden. *Vertrouwen op Haagse kracht*, zo heet het in de residentie. In het noorden: *Iedereen is Leeuwarden*. En in de Domstad: *Utrecht maken we samen*. In Eindhoven spreken ze van 'samenkracht', wat beduidend meer is als 'eigen kracht' en op het tot stand brengen van een geheel nieuwe verhouding wijst tussen burgers en lokale overheid. Om het hardst roepen de nieuwe gemeentebestuurders dat ze ruimte willen geven aan alles wat van onderop komt, van bewonersinitiatieven tot professionals die zelf besluiten moeten nemen over hoe de zorg geleverd wordt.

De college-akkoorden kenmerken zich door een soort ambitieuze bescheidenheid. Er is volop ambitie om alle taken die van het rijk naar gemeenten komen energiek en anders aan te pakken, maar tegelijkertijd willen gemeentebesturen niet dicteren hoe het moet. De lokale overheid stuurt niet meer, zij participeert. Bij een participatiesamenleving hoort een participerende overheid. Of zoals het college in Tilburg het zegt: 'Actieve Tilburgers verdienen een overheid die ruimte schept voor het waarmaken van hun plannen en minder zelfredzame Tilburgers trekken we erbij.'

Dit Tilburgse zinnetje 'en minder zelfredzame Tilburgers trekken we erbij' komt in tal van varianten in de collegeprogramma's voor. Laat niemand denken dat kwetsbare burgers aan hun lot worden overgelaten. Nadat eerst de loftrompet is afgestoken over de eigen kracht van de bevolking en de vermogens die daarmee opgewekt worden, neemt elk college steevast de verantwoordelijkheid 'om te zorgen voor mensen die het niet op eigen kracht kunnen'.

De vraag is alleen hoe deze beloften kunnen worden waargemaakt. De gemeenten krijgen voor de nieuwe taken ten aanzien van de jeugdzorg, de langdurige zorg en arbeidsgehandicapten immers namelijk veel minder geld dan er nu aan wordt besteed. In de troonrede van vorig jaar werden de verzorgingsstaat en de participatiesamenleving gepresenteerd als communicerende vaten. Wie minder verzorgingsstaat wil, moet zorgen dat er meer participatiesamenleving komt. Als de overheid minder gaat doen, moeten mensen meer zelf gaan doen.

En in dat woord *moeten* schuilt nu precies het probleem. Waarom zouden mensen dat willen doen? Je kunt er wel van uitgaan dat op de lokaal niveau door een andere organisatie van diensten en voorzieningen er beter kan worden samengewerkt met burgers, maar als je niet nauwkeurig weet hoe dat dan in zijn werk zal gaan, dan krijgt het toch iets van een beredeneerde gok. Waarom zouden die burgers ineens harder gaan lopen? Wat hebben ze er eigenlijk mee te winnen? Nog niet zo lang geleden was de burger in de ogen van politici een calculerende burger. Zou diezelfde burger nu opeens een altruïstische burger zijn? Je kunt wel zeggen dat eigen kracht van mensen het uitgangspunt is in een relatie die een professional met hulpverlener aangaat, maar hoe doe je dat dan? Daarover bieden al die gemeentelijke programma's en collegeakkoorden opmerkelijk weinig uitsluitsel.

Bureaucratiekritiek

Het is niet moeilijk om te achterhalen waarom Eigen Kracht zo snel en gemakkelijk een populair begrip is geworden. Dat is precies waarom wij er ook door gecharmeerd werden. Het gaf woorden en richting aan een breed gevoel van onbehagen over de bureaucratische organisatie van de sociale sector. Die was zo ingewikkeld georganiseerd dat in sommige gezinnen wel met 17 verschillende hulpverleners te maken hadden, zonder dat het veel zoden aan de dijk zette.

Dat bureaucratische onvermogen, de socioloog Jacques van Doorn typeerde het al in de jaren zeventig als expertocratie, heeft alles te maken met de financiering. Voor elk probleem is een aparte geldstroom gecreëerd. Een wijkmanager in Eindhoven typeerde zijn werk ooit als volgt: 'We werken in een verknijpte samenleving. Zodra een gezin problemen hebben pakken we een schaar en knippen het probleem in stukjes op. En voor elk stukje is een ander iemand verantwoordelijk.' De een richt zich op de schulden. De ander op het schoolverzuim van de kinderen. De een op de overlast in de

buurt. De ander op de verslavingsproblemen van de vader. In de praktijk hangen die problemen natuurlijk samen.

Deze bureaucratiekritiek hebben de gemeenten zich ter harte genomen. Ze moesten wel, want met de drie decentralisaties (zorg, jeugd en werk) krijgen zij de bureaucratische erfenis overgedragen en zij beseffen maar al te goed dat zij de taken alleen dan kunnen waarmaken als zij de sociale sector anders gaan organiseren oftewel: als ze deze dure expertocratie een halt toe roepen. De oplossing zoeken zij in een combinatie van de organisatie van nabijheid en het aanwenden van eigen kracht.

Het idee is om zorg en dienstverlening niet meer afstandelijk, in bureaucratische instituties te organiseren, maar *dichtbij* mensen. Nog zo'n woord dat in *no time* tot de kernbegrippen van de nieuwe stedelijke verzorgingsstaat is gaan horen. Dichtbij – in de wijk – gebruik makend van bestaande sociale netwerken – het is inmiddels gesneden koek op elk stadhuis. De wijk (de buurt, het dorp) is de nieuwe arena waar de belangrijkste kwalen van de oude verzorgingsstaat overwonnen moeten gaan worden. Versnippering, verkokering, bureaucratie, langs elkaar heen werken – in de wijk lost zich dat allemaal op door in een team van sociale professionals de koppen bij elkaar te steken en 'generalistisch' en 'integraal' aan de slag te gaan. Geen gemeente die geen plannen in deze richting heeft. Dichtbij mensen georganiseerd moeten sociale wijkteams in staat geacht worden de eigen kracht van mensen de ruimte te bieden. Door snel en preventief te handelen in wijkteams denken gemeenten de bezuinigingen de baas te kunnen worden, omdat zij daardoor 'escalatie' naar de duurdere zorg kunnen voorkomen.

Alternatief uithuisplaatsing

Dat is het dominante verhaal geworden, dat inmiddels overal wordt verteld. Maar door Eigen Kracht als breekijzer te gebruiken voor dienstverlening dichtbij huis wordt een ander element van de Eigen Kracht-filosofie bijna volledig genegeerd. Van oorsprong is Eigen Kracht namelijk helemaal geen begrip dat een beroep doet op het 'altruïsme-overschot' of de participatiedrang van burgers, maar juist een begrip dat mensen in staat stelt om een eigen afweging te maken. Het is misschien zelfs eerder een vorm van calculeren, van minnen en plussen dan van goede bedoelingen.

Hier is een kleine uitweiding op zijn plaats. Het begrip Eigen Kracht is gekoppeld aan de opkomst en groeiende populariteit van Eigen Kracht-conferenties. Dat is een omgekeerd besluitvormingsproces, met name toegepast in de jeugdzorg, waarin het sociale netwerk in de gelegenheid wordt gesteld om zelf een plan te maken en het voortouw te nemen in de uitvoering daarvan. Het idee om eerst hulpverleners te mobiliseren is afkomstig uit Nieuw-Zeeland, waar het bekend staat als Family Group Conferencing. Leaders van de Maori's, de oorspronkelijke bewoners van het land, verzetten zich eind jaren tachtig tegen het harde en toenemende overheidsingrijpen in problematische Maori-gezinnen. Steeds meer Maori-jongeren werden uithuisgeplaatst en belandden in inrichtingen.

De Maori-leiders vonden dat onacceptabel. Ze wilden recht doen aan de wijze waarop hun volk van oudsher zelf hun problemen in familiekring oplosten. Als alternatief voor een uithuisplaatsing eisten zij het recht op om met de familie en bekenden zelf met een plan te komen. Zo ontwikkelde zich de Family Group Conferencing.

De nieuwe aanpak had succes. Het aantal plaatsingen in pleeggezinnen en in tehuizen liep met maar liefst 80 procent terug. Het recht om zelf een plan te maken werd wettelijk vastgelegd en gemeengoed in de New Zealandse jeugdzorg. Dat bleef buiten Nieuw Zeeland niet onopgemerkt, en in de jaren negentig kreeg de conferentie-aanpak navolging in onder meer Australië, Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Zweden. In het begin van deze eeuw kreeg de aanpak ook in Nederland voet aan de grond. In 2001 organiseerde Rob van Pagée de eerste Eigen Kracht-conferentie.

Eigen Kracht heeft van oorsprong dus eerder een emancipatoire inzet. Het is een alternatief voor staatsdwang. Daar waar de staat zich gedwongen zag in te grijpen, kregen mensen zelf de mogelijkheid om die dwang te voorkomen en zelf een plan te maken waarbij zij ook een beroep konden doen op hulpverleners. Ze konden het lot in eigen handen nemen. Op initiatief van Joel

Voordewind van de ChristenUnie is dit recht sinds 2011 ook verankerd in de Wet op de jeugdzorg. Voor de staat ingrijpt, heeft het betreffende gezin het recht om een familiegroepsplan te maken. Eigen Kracht is dus van oorsprong een alternatief besluitvormingsmodel om een dreigende interventie van de overheid buiten de deur te houden en de hulp naar eigen hand te organiseren.

Uitsluitingsmechanisme

Maar in het hedendaagse Eigen-Kracht-discours zoals dat uit de vele gemeentelijke decentralisaties-nota's en de programma-akkoorden spreekt, duikt het begrip in een heel andere context op. In de wijkteams die dichtbij mensen in buurten opereren is in de meeste gevallen van staatsdwang geen sprake. Hier verschijnt Eigen Kracht formeel/expliciet als een in kaart te brengen eigenschap van burgers en informeel/impliciet als burgerplicht. Eigen Kracht levert zo de gesprekstof voor de zogenaamde keukentafelgesprekken die – zoals ook in menig beleidsnota is aangegeven – de dichtbij-georganiseerde ontmoetingsruimte vormen tussen de nieuwe verzorgingsstaat (dichtbij, integraal, generalistisch) en hulpbehoevende –f vragende burgers.

Hoe dat in zijn werk gaat heeft de gemeente Stein in een illustratief affiche verbeeld. Daarop prijkt een heel aardige juffrouw die vraagt: Waarmee kan ik u van dienst zijn? In haar handen heeft ze een cirkelgewijze topografie van de nieuwe hulpverlening. Het is een cirkel met een pijl vanuit het midden die in veel meer gemeenten als leidraad voor de 'intake' wordt genomen. In het midden van de cirkel staat de Eigen Kracht, in de cirkel eromheen het sociale netwerk, een schil verder de algemene voorzieningen (vrijwilligerswerk, welzijnwerk) en als buitenste rand individuele voorzieningen. De pijl van binnen naar buiten maakt duidelijk in welke volgorde er wat te verwachten valt.

Eerst moeten naasten (familie, vrienden, burens) in het geweer komen, dan vrijwilligers en als sluitstuk ('als het echt niet anders kan') professionals. De eerste vertekening is dat Eigen Kracht hier al losgemaakt wordt van het sociale netwerk, het wordt voorgesteld als een individuele kwestie. Pas daarna komt het sociale netwerk aan bod. Terwijl de rol van het sociale netwerk nu juist de essentie van de Eigen Kracht-aanpak vormt. Door deze vertekening wordt Eigen kracht snel een synoniem voor eigen verantwoordelijkheid.

Op YouTube zijn een paar instructiefilmpjes te zien van hoe zo'n keukentafelgesprek zou moeten verlopen. Het is de taak van de professional om – nogal eens aan de hand van een zelfredzaamheidsmatrix, een methode die zelfredzaamheid op elf levensgebieden in kaart brengt - allereerst de Eigen Kracht van burgers in het vizier te krijgen. In zo'n gesprek komt onvermijdelijk het moment dat de keukentafelprofessional de vraag stelt hoe de contacten met de burens en de familie zijn. In de YouTube-instructiefilmpjes is dat natuurlijk altijd een informatieve en belangstellende vraag. Maar in de rauwe werkelijkheid van mensen die iets willen is dat inmiddels een beladen vraag geworden. Een vraag met een negatieve prijs, ja zelfs een sanctie. Een goed contact betekent immers minder hulpverlening.

En dat is precies waar de dakloze jongeren in Amsterdam zich tegen wapenen. En dus is hun devies: Ik heb niemand. Ik zie niemand. Niemand kan me helpen. Het voorbeeld van de dakloze jongeren zal rap navolging krijgen. Dus hoeft niemand er verbaasd over te staan dat al die ouderen elkaar straks precies vertellen wat je wel en niet moet zeggen tijdens een keukentafelgesprek. Burens? Vrienden? Familie? Nee, die doen al heel veel, die kunnen niks meer, heb ik geen contact mee. Het wachten is op de cabaretier die hier een hilarische scene van maakt.

Het beroep op het eigen netwerk en de Eigen Kracht is in deze context niet langer een alternatief, maar een verplichting. Het is niet een uitbreiding van de opties, maar een inperking ervan. Het kan zo gemakkelijk een uitsluitingsmechanisme worden. En dus gaan mensen een

tegenstrategie ontwikkelen en de aanwezigheid van het sociaal netwerk nadrukkelijk ontkennen. Een begrip dat oorspronkelijk een emancipatiekracht is, verwordt zo tot een premie op het etaleren van machteloosheid. Waar bij een Eigen-Krachtconferentie eigen initiatief wordt beloond (het kind wordt bijvoorbeeld niet uithuisgeplaatst) wordt nu het nalaten van initiatief beloond (wie niemand heeft, wordt geholpen). Deze verwording sluit aan bij wat Evelien Tonkens en Imrat Verhoeven eerder hebben geconstateerd in een vergelijking van het debat over burgerparticipatie tussen Groot-Brittannië en Nederland. Aan de andere kant van de Noordzee ging het om rechten, hier ging het om een morele oproep tot meer burgerzin.

Besluitvormingsmodel

De grondlegger van de eigen krachtbeweging in Nederland, Rob van Pagée heeft deze verwording met lede ogen aan gezien. Hij heeft er altijd op gehamerd dat eigen krachtconferenties geen nieuwe hulpverleningstruc is, maar een radicaal ander besluitvormingsmodel. Op het moment dat de overheid zegt dat er wat moet gebeuren, als de nood tot ingrijpen hoog is, besluiten niet de instellingen, maar burgers. Maar bij de meeste 'doorsnee' hulpvragen ligt het initiatief niet bij een ingrijpende overheid, maar bij burgers die een beroep willen doen op een publieke dienst/voorziening. Hier beslist niet de burger, maar de lokale overheid die zich uit naam van Eigen Kracht zo lang mogelijk op de vlakke houdt. Het effect is niet een bekrachtiging, maar eerder een ontkrachtiging van burgers. Of zoals de dakloze jongeren het zeggen: Ik heb niemand. Ik zie niemand. Niemand kan me helpen.

Om de veranderingen een emancipatoire dimensie te geven, moet we niet langer louter vertrouwen dat het morele appèl dat nu impliciet of expliciet op burgers wordt gedaan toereikend is om een grotere betrokkenheid bij de publieke sector tot stand te brengen, laat staan goedkoper te maken. Zoals gezegd, daklozen jongeren zullen heus niet de enige groep burgers zijn die hun zieligheid in de juiste toonsoort weten te etaleren.

Laten we het ook niet ingewikkelder maken dan het is en terugkeren naar het uitgangspunt waarmee Rob van Pagee in 2001 zijn eerste EK-conferentie opzette. Voor hem stond de vraag centraal: hoe kunnen we burgers in staat stellen om met behulp van hun sociale netwerk meer greep te krijgen op hun eigen leven? Belangrijk is in de eerste plaats dat er ook echt werk gemaakt wordt van het recht op een familiegroepsplan dat in de wet op de jeugdzorg staat. Veel gemeenten hebben nog geen idee hoe ze hier handen en voeten aan moeten geven, hoe ze mensen in de gelegenheid moeten brengen om dit recht ook echt te kunnen waarmaken. Dat veronderstelt op zichzelf al vaak een andere mentaliteit, een andere gesprekstoon een andere vorm van bejegening.

Daarbij is het van belang om dit recht uit te breiden naar al die andere situaties waar sprake is mogelijke dwang. Dat zijn er eigenlijk heel veel. Denk aan dreigende huisuitzettingen, het afsluiten van gas-, water en energie, aan gijzelneming bij niet-betaalde boetes, aan wettelijke afgedwongen schuldsaneringstrajecten, aan gedwongen opname in de psychiatrie. Een netwerkplan of familiegroepsplan in deze situaties kan niet alleen voorkomen dat mensen in een uitzichtloze situatie komen, het plan kan ook voorkomen dat de rekening voor de maatschappij hoog oploopt.

Initiatief belonen

Voor de terreinen waar de overheid of publieke instanties niet ingrijpen, maar ondersteuning bieden moet een andere werkwijze worden gekozen. Hier is sprake van een fundamenteel spanningsveld tussen een financiering die gebaseerd is op noden en een logica die gebaseerd is op het belonen van eigen initiatief. In een financiering die gebaseerd is op noden kan iemand pas aanspraak maken op steun van de overheid als de nood hoog is. Als iemand een sociaal netwerk heeft dat ondersteuning kan bieden is er geen nood en dus geen reden voor overheidssteun. Het leidt al snel tussen een volgtijdelijke logica. Eerst kijken wat je zelf kan en wat je netwerk kan, dan pas aankloppen bij de gemeente, zo fraai geïllustreerd door dat leuke affiche van de gemeente Stein.

Maar dit miskent volledig dat de steun van het netwerk niet iets is wat je even afvinkt, niet iets is wat vanzelf tot stand komt. Bij een eigen kracht conferentie is er vaak heel wat voor nodig om de familie bijeen te brengen. Familieleden hebben een geschiedenis met elkaar. Ze hebben vaak in het verleden tevergeefs geprobeerd te helpen. Het sociale netwerk weet ook maar al te goed hoe degene die een beroep doet op het sociale netwerk zelf de problemen over zich heeft afgeroepen. En het gezin met gestapelde problemen heeft vaak ook schroom om familie en vrienden in te schakelen. Zo beschrijft Emma Brunt in *de Groene Amsterdammer* (3 september 2014) dat ze helemaal geen zin heeft om haar netwerk lastig te vallen met haar sores. Ze is ook bang dat de hulp ongewenste verplichtingen schept. Zij wil daarom niet verplicht worden tot een Eigen Kracht Conferentie. En gelijk heeft zij. Een Eigen Kracht conferentie is dan ook geen verplichting, maar een uitbreiding van de mogelijkheden om een oplossing te zoeken.

Een ander groot verschil tussen een Eigen Kracht conferentie en een verplichtend beroep op het Eigen Netwerk is dat er in het laatste geval geen sprake is van volgtijdelijkheid (eerst de familie/netwerk), maar van gelijktijdigheid. De familie maakt een plan en daarin worden sommige taken uitgevoerd door het netwerk, sommige door professionals. Het initiatief van de familie wordt beloofd. Er wordt niet nog eens een indicatiegesprek gevoerd om te kijken of de familie wel recht heeft op die ondersteuning.

Anders gezegd: het aanboren van de kracht van de burgers heeft alleen kans van slagen als het nemen van initiatieven wordt beloofd. Daarvoor moet de radicale betekenis van de Eigen Krachtbeweging opnieuw centraal worden gesteld. Eigen Kracht is geen in te vullen hokje op een intake-formulier. Het is een ander besluitvormingsmodel. Het primaat ligt bij de burger. Het sociale netwerk is geen hulpbron die de gemeente kan ontlasten, maar die de positie van de burger sterker maakt. Dat vergt veel. Niet in de laatste plaats van burgers, maar het vergt ook een hele andere professionaliteit van de mensen in de frontlijn (dit werken we uit in een volgend essay) en een andere financiering van de publieke sector (dit wordt het derde essay in de reeks).

Wie de spanning ontkent tussen een financiering op basis van noden en een logica die initiatief wil belonen, doet aan wensdenken. Het is een investering in de verkeerde wedloop. Omdat de overheid haar troeven zo lang mogelijk achter de hand wil houden (eerst zelf doen), zit er voor de hulpvrager weinig anders op dan wat extra zieligheid te bluffen (heb alles al geprobeerd). Het is ook een wedloop waarin professionals het onderspit delven, want die zijn nu eenmaal niet opgeleid om hulp te weigeren en zielige mensen toe te spreken. En het is een wedloop die bovendien het risico in zich draagt veel duurder uit te pakken dan in het slechtste scenario was voorzien. De in de collegeakkoorden bezongen nabijheid leidt dan juist tot het toenemen van de zorgvraag. Dat verschijnsel doet zich nu al voor. De wijkteams bereiken mensen die nu geen beroep doen op zorg. In theorie moet dit gecompenseerd worden door een groter beroep op het eigen netwerk en het voorkomen van dure gespecialiseerde zorg. Maar als burgers met succes hun machteloosheid etaleren (ik heb niemand) blijft alleen de toename van de zorgvraag over. En met dat onbedoelde effect heeft geen enkel coalitieakkoord rekening gehouden.

Laten we terugkeren naar onze daklozen jongeren. Zijn de professionals nu kansloos? Natuurlijk niet. Waarschijnlijk zijn ze professioneel genoeg om de slimmigheden van de jongeren te doorzien. Het gaat er niet om jongeren uit hun caseload te schrappen door ze terug te bezorgen bij hun ouders; het gaat er om jongeren zover te krijgen dat ze alle hulpbronnen gebruiken die hen kunnen helpen om uit de sores te komen. Zowel de bronnen uit hun sociale netwerk als de professionele ondersteuning. Die jongeren zijn eigenlijk kinderen van Rutte. Ze denken ook dat de verzorgingsstaat en de participatiesamenleving communicerende vaten zijn. Meer van het één, leidt onmiddellijk tot minder van het andere. Pas als zij zien dat ze er iets bij te winnen hebben om het lot in eigen hand te nemen, zullen ze elke kans aangrijpen om dat te doen. Daarvoor is het van belang te benadrukken dat Eigen Kracht begint bij eigen regie en een ander besluitvormingsmodel. De jongere maakt zelf een plan om het heft weer in eigen handen te nemen. En door dat initiatief is meer mogelijk dan alleen met het sociale netwerk of alleen met hulp van de overheid. Om uit de sores te komen moeten alle hulpbronnen worden ingeschakeld. Het moet gewoon worden dat ze tegen hun hulpverlener zeggen: 'Ja ik heb iemand, maar dat wil niet zeggen dat ik jou niet meer nodig heb.'

Dit is het eerste deel van een drieluik over de dilemma's van de decentralisaties. Pieter Hilhorst en Jos van der Lans publiceerden vorig jaar [Sociaal doe-het-zelven](#) en Jos van der Lans publiceerde samen met Nico de Boer in maart dit jaar [Decentraal. De stad als sociaal laboratorium](#). Beide boeken verschenen bij uitgeverij AtlasContact.

Twitter: @josvanderlans @pieterhilhorst